

JANÁČKOVA
KONZERVATOŘ

A GYMNÁZIUM
V OSTRAVĚ

I/2 – Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a
informační gramotnosti

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0642
Číslo materiálu	VY_12_INOVACE_ČJ34_11
Název školy	Janáčkova konzervatoř a Gymnázium v Ostravě, Českobratrská 40, 702 00 Ostrava-Moravská Ostrava
Autor	Mgr. Tomáš Kubec
Tematický celek	Světová literatura v 2. pol. 20. století - Velká Británie
Ročník	4. ročník gymnázia
Datum tvorby	02.01.2013
Anotace	Pracovní list – Mechanický pomeranč
Metodický pokyn	Lze použít při výuce k základnímu rozboru textu a k zopakování literární teorie
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

Mechanický pomeranč - Anthony Burgess

"CO teda jako bude, he?" To sem byl já, teda Alex, a tři moji frendíci, to jako Pítrs, Jiřík a Tupoun, kterej je opravdu tupej, a seděli sme v mlíčňáku Korova a decidovali se, co budem ten večer dělat, když je venku zima jak v prdeli, i když aspoň, že neprší. Mlíčňák Korova byl typickej plac plus-mlíko, a vy ste už, bratři moji, snad pozapomněli, jak tyhle placy vypadaly, věci se dnes tak kvikle měněj a všichni strašně rychle zapomínaj, a ani noviny se moc nečtou. Takže to byl takovej plac, kde se prodávalo mlíko plus něco k tomu. Nesměl se tam prodávat chlast, ale neexistoval tehdá ještě zákon, aby nemohli strčit nějaký buči do starýho mlíka, takže ste to mohli drinkat se syňágou, toldou nebo hňápcem nebo s pár jinejma bučima, který vám poskytlý nádhernou chorošnou čtvrtrodinku, ve který ste oslavovali Boga se všema Svatejma a andělskejma chórama, který ste klíd'o strčili do kapsy a v hedce vám přitom vypalovaly rachejtle. Nebo ste mohli drinkat mlíko s nožema, jak sme říkali, což vás posílilo a nachystalo na malou svinskou přesilovku, a právě tohle sme si drinkali toho večera, o kterým sem vám začal povídat.

To se mně moc nelíbilo, bylo to hnusný a ucintaný, a tak sem řekl: "Vyplivněte ten žvejek. Nedovolil sem to. Popadněte tohodle *hjunanika*, aby musel lukovat a nemohl utýct." Tak odložili svou tlustou pišču na stůl mezi vlající papíry a lukovali toho spisovatelskýho hjunanika, jehož očky s kostěnou obroučkou byly nakráplý, ale pořád je měl ještě na nose a starej dobrej Tupoun pořád tančil kolem, až se ozdůbky na krbový římse roztřáslý (nakonec sem je já všechny smetl, takže se už nemohly kymáčet, bratříčci moji), a blbal si s autorem Mechanickýho pomeranče, z *fejsu* mu udělal fialovou parádu, ze který kapalo, jako by to byla šťáva z nějakýho cizokrajnýho ovoce. "Stačí, Tupoune," řekl sem. "Teda k tý druhý buči, *Bog* nám pomáhej." Tak předvedl siláka tý čajně, která bez přestání skřím skřím skřímovala v dokonale *chorošným* čtyřčtvrtečním rytmu, chytl jí ruce a zkroutil dozadu, zatímco já z ní rval porůznu oblečení, ostatní pořád dělali ha ha ha, a pak se nám ukázaly fakt prima chorošný bresty a mrkaly na nás růžovejma ajkama, bratři moji, takže sem si stáhnul kalhoty a přichystal se na mrskačku. Při špuntování sem híroval, jak ten krvácející spisovatelskej hjunaník, kterýho Jiřík s Pítrsem pevně drželi, ze sebe vyráží skřeky agónie a jak je úplně *lunatickej* a káže po nás nejsprostšíma verdama, jaký znám, i takovejma, který si asi vymyslel. Po mně pak šel hned starej dobrej Tupoun, kterej to dělal jako obvykle zvířecky s chropotem a vytím, pořád s maskou Pébé Šeliho na fejsu, aby ho nikdo nemohl poznat, a já mu ji přidržel. Pak sme se vyměnili, já s Tupounem sme popadli toho roztřesenýho spisovatelskýho hjunanika, kterej už ve skutečnosti ani neodporoval, jenom ze sebe vypouštěl slovíčka, jako by s náma seděl v plusmlíčňáku, a Pítrs s Jiříkem si vzali svoje. Pak nastalo takový divný ticho a my byli jakoby plný nenávisti, a tak sme rozmlátili, co tam ještě k rozmlácení zůstalo - psací stroj, lampu, židle - a Tupoun, to bylo pro starýho dobrýho Tupouna typický, pokropil oheň v krbu a chystal se vysrat na koberec, protože tam byla spousta papíru, ale já řekl ne. "Deme deme deme deme," zaječel sem.

Otázky

I)

- a) Zařaďte autora do historické etapy, literární skupiny.
- b) Uveďte základní autorovy biografické údaje.

II)

- a) Určete na základě ukázky literární druh, ten pak blíže popište.
- b) Na co chtěl autor svým textem upozornit?
- c) Vysvětlete pojem dystopie. Jaká jiná dystopická díla znáte?

III)

- a) Stručně popište děj.
- b) Jak je kniha členěna?
- c) Čím každá část začíná (**viz ukázka**), zkuste vysvětlit proč.
- d) Charakterizujte hlavního hrdinu a srovnajte jej s ostatními členy party. Zamyslete se, proč autor dal svému hrdinovi jméno Alex (co toto jméno vyjadřuje).
- e) Přečtěte si **ukázku** a na základě znalosti celého díla vysvětlete, co partu vede k násilnému chování.
- f) Charakterizujte Alexovy rodiče. Na co skrze ně autor upozorňuje?
- g) Kde a kdy se děj odehrává? Proč autor zvolil tento časoprostor?
- h) Jazyk díla je stejně důležitý jako dílo samo. Jak se tento jazyk označuje a čím se autor inspiroval?
- i) Také překlad díla byl náročný. Zkuste vysvětlit, jak překladatel vytvořil slova zvýrazněné **v ukázce**.
- j) Toto dílo bylo několikrát zfilmováno, znáte některé adaptace? Ovlivnilo dílo i jiné umělecké obory? Pokuste se s využitím internetu některé nalézt.

Použitá literatura:

BURGESS, A.: *Mechanický pomeranč*. Praha: Volvox Globator, 2002.